

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

JAWNE

ASG WP wewn. 3772/83

Egz. nr 1

Płk dypl. Czesław PORZUCZEK

WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Wydziału Literatury Specjalnej
Nr ewid. _____

44915

WARSZAWA

LISTOPAD

1983

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI TYŁÓW

JAWNE

ASG WP wewn. 3772/83

~~_____~~

~~_____~~

Egz. nr 1

Płk dypl. Czesław PORZUCZEK

WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Skrypt

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Działu Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. _____

44915

WARSZAWA

LISTOPAD

1983

SPIS TREŚCI

	Str.
1. WSTĘP	3
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MARSZU PULKU I DYWIZJI ORAZ WYNIKAJĄCE Z TEGO WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO	3
3. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE PULKU I DYWIZJI W MARSZU	6
4. ZABEZPIECZENIE MEDYCZNE PULKU I DYWIZJI W MARSZU	11
5. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE PULKU I DYWIZJI W MARSZU	14
6. ORGANIZACJA TYŁÓW PULKU I DYWIZJI W MARSZU	16
7. KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM PULKU I DYWIZJI W MARSZU ...	19
8. ZAKOŃCZENIE	23
BIBLIOGRAFIA	24
ZAŁĄCZNIKI:	
1. Urzutowanie zapasów MPS w dywizji na marsz	25
2. Warianty rozmieszczenia transportu MPS w marszu - wklejka 1 po str.	26
3. Wariant organizacji tankowania pojazdów mechanicznych w marszu wklejka 1 po str.	26
4. Rozmieszczenie pododdziałów tyłowych pułku podczas marszu /wariant/ - wklejka 2 po str.	26
5. Rozmieszczenie pododdziałów tyłowych podczas marszu w przewi- dywaniu wejścia do walki - wklejka 2 po str.	26
6. Rozmieszczenie oddziałów tyłowych dywizji podczas marszu /wariant/ - wklejka 3 po str.	26
7. Rozmieszczenie oddziałów tyłowych podczas marszu dywizji w przewidywaniu wejścia do walki /wariant/ - wklejka 3 po str..	26

1. W S T Ę P

Położenie geograficzne naszego kraju, powiązania koalicyjne w ramach Układu Warszawskiego oraz przewidywania co do przebiegu przyszłej wojny, powodują konieczność wykonywania marszów dywizji sił zbrojnych PRL na dużą odległość. Ze względu na to, że dywizje mogą wchodzić do walki z marszu lub po krótkim pobycie w rejonie wyjściowym, zachodzi potrzeba bardzo precyzyjnego zaplanowania i ścisłego realizowania zabezpieczenia wojsk w niezbędne środki materiałowe, a szczególnie w MPS, gdyż ten środek materiałowy decyduje o sprawności przebiegu marszu.

We współczesnych warunkach działań wojennych wojska mogą dokonywać przesunięć na setki kilometrów i pokonywać te odległości marszem, zachowując jednocześnie w pełni zdolność bojową do działań na znaczną głębokość.

Ten ciągły ruch wymaga od dowódców różnych szczebli umiejętności organizowania i prowadzenia marszu, a od służb i oddziałów /pododdziałów/ tyłowych umiejętności organizowania i zabezpieczania pod względem tyłowym.

O sposobach organizowania i zabezpieczania wojsk w marszu będzie mowa w dalszej części tegoż opracowania. Z drugiej strony skieruje uwagę czytelnika na problematykę zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/ w marszu po to by niektóre z zagadnień poddać dalszym próbom i badaniom.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA MARSZU PUŁKU I DYWIZJI ORAZ WYNIKAJĄCE Z TEGO WŁAŚCIWOŚCI ZABEZPIECZENIA TYŁOWEGO

Każde działanie bojowe poprzedza odpowiednie przesunięcie wojsk. Przesunięcia te dokonywane są zarówno w skali operacyjnej, jak i taktycznej.

Siły zbrojne PRL ze względu na położenie geograficzne w stosunku do potencjalnego nieprzyjaciela, w przyszłej ewentualnej wojnie zmuszone będą dokonywać przesunięć.

Przed wybuchem lub w początkowym okresie wojny oraz w czasie jej trwania dokonywane są przesunięcia wojsk do rejonu działań bojowych, już istniejących, względnie nowo mobilizowanych. W rejonie działań bojowych, w celu utworzenia odpowiedniego ugrupowania operacyjnego czy taktycznego dla wykonania określonego zadania bojowego, dokonywane są przesunięcia związków taktycznych, oddziałów i pododdziałów, zarówno w kierunku frontu, jak i w stronę skrzydeł, czy też w kierunku odfrontowym.

Przesunięcia związków taktycznych i oddziałów mogą być dokonywane

przez przewożenie ich transportem kolejowym, morskim i powietrznym, sposobem kombinowanym, przez wykonywanie marszu na oświatowych pojazdach mechanicznych. Głównym jednak sposobem przesunięć wojsk jest marsz.

Dywizję /pułk/ najczęściej przesuwa się na oświatowych pojazdach mechanicznych, co zapewnia utrzymanie zwartości oraz gotowości bojowej oddziałów do wykonania zadań bojowych w dowolnym okresie przesunięcia, zmniejsza wrażliwość na uderzenia nieprzyjaciela, ułatwia manewr, pozwala uzyskać szybkie tempo marszu i zająć planowany rejon w ugrupowaniu dogodnym do wejścia do walki z marszu.

„Marsz - zorganizowane przesunięcie wojsk w kolumnach po drogach i drogach na przełaj do wyznaczonego rejonu lub na wyznaczoną rubież. Podczas wykonywania marszu czołgi, artyleria samobieżna i inny sprzęt gąsienicowy oraz sprzęt z małym zapasem przebiegu mogą być przewożone na ciężkich przyczepach samochodowych, włączanych w skład kolumn”^{1/}.

W ciągu doby odległość marszu może wynosić: kolumn mieszanych i czołgowych do 300 km, a kolumn samochodowych do 400 km^{2/}.

Średnia prędkość marszu, bez uwzględniania czasu na odpoczynki może wynosić dla kolumn mieszanych i czołgowych 25-30 km na godzinę, samochodowych 30-40 km na godzinę i więcej^{3/}.

W górach, w terenie lesisto-bagnistym i innych niesprzyjających warunkach, średnia prędkość marszu w zależności od charakteru terenu i stanu dróg, może zmniejszać się do 20 km, a odległość marszu w ciągu doby może wynosić 200-250 km, a niekiedy i mniej.

W celu zachowania zdolności fizycznej wojsk /odpoczynek, spożycie posiłków/, sprawdzenia stanu technicznego sprzętu i usunięcia usterek w czasie marszu wyznaczane są postoje, jednogodzinne po każdym trzech - czterech godzinach marszu oraz jeden postój dwugodzinny w drugiej połowie marszu dobowego.

Po wykonaniu każdego marszu dobowego wyznaczane są odpoczynki dienne /nocne/, a w marszu na dużą odległość, w razie potrzeby, wyznaczane są odpoczynki dobowe po każdym trzech - pięciu marszach dobowych.

Od ilości i czasu trwania postojów i odpoczynek zależy organizacja pracy tyłów w zakresie zabezpieczenia tyłowego, a to z kolei rzutuje również na tworzenie kolumn marszowych tyłów i ich miejsce w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/.

Aby uchronić wojska przed uderzeniami nieprzyjaciela wszelkie przesunięcia wojsk, a tym samym i marsz wykonywać należy w sposób rozróżniony i skrycie. Co prawda przy obecnych środkach rozpoznania trudno

1/ Regulamin walki cz. I dywizja, brygada, pułk /projekt/.

2/ Tamże.

3/ Tamże.

osiągnąć całkowitą skrytość.

Powodzenie marszu w znacznym stopniu zależy od terminowego zabezpieczenie tyłowego maszerujących wojsk, a sposoby organizacji tych z kolei przedsięwzięć uzależnione jest od warunków i sposobów prowadzenia marszu.

Pułk wykonuje marsz w składzie dywizji lub samodzielnie. W składzie dywizji może on wykonywać marsz w kolumnie sił głównych lub stanowić oddział wydzielony. Pułkowi wyznacza się zwykle jedną-dwie drogi marszu, a w działaniach jako oddział wydzielony - kierunek działania.

Dywizja może wykonywać marsz w składzie armii lub samodzielnie. Dla wykonania marszu może ona otrzymać drogi lub pas marszu, którego szerokość powinna zapewnić wybór dostatecznej ilości dróg /uwzględnić tu należy odpowiednie warunki bezpieczeństwa maszerujących wojsk przed środkami masowego rażenia/.

W przewidywaniu wejścia do walki, dywizji wyznacza się nie mniej niż dwie główne drogi marszu, a w marszu na dużą odległość /ponad jeden marsz dobowy/ bez zagrożenia zetknięcia się z naziemnym nieprzyjacielem - jedną, dwie główne drogi marszu.

Od ilości i stanu dróg wykorzystywanych przez dywizję /pułk/ oraz od głębokości kolumn wojsk uzależniono jest na każdej drodze miejsce poszczególnych elementów tyłowych w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/.

W zależności od zadań i sytuacji taktyczno-operacyjnej dywizja /pułk/ może wykonywać marsz w kierunku frontu, wzdłuż frontu lub też w kierunku odfrontowym. Stosownie do czasu trwania marszu czy jego zasięgu, marsz może być dokonywany w ciągu jednego lub kilku dobowych przebiegów. Kierunek marszu dywizji /pułku/ wpływa przede wszystkim na miejsce jej tyłów w ugrupowaniu marszowym, a czas trwania marszu wynikający z odległości, na potrzeby środków materiałowych, szczególnie paliwa, a także amunicji przeciwlotniczej i żywności. Poza tym, czym dłuższy będzie marsz, tym trudniej będzie realizować przedsięwzięcia zabezpieczenia tyłowego, gdyż naturalnie zwiększać się będzie ilość niesprawnych pojazdów /z przyczyn eksploatacyjnych/, a wśród stanu osobowego wzrastać będzie zmęczenie i zachorowalność.

W marszu na dużą odległość część oddziałów /pododdziałów/, a szczególnie w wyposażeniu których znajduje się sprzęt gąsienicowy, może być przewożona transportem kolejowym. Taki kombinowany sposób przemieszczenia dywizji wymaga, aby transporty kolejowe ze sprzętem były całkowicie samodzielnie pod względem tyłowym /materiałowym, medycznym i technicznym/ zarówno w czasie drogi, jak i po wyładowaniu.

Marsz dywizji /pułku/ może być wykonywany w przewidywaniu wejścia do walki lub bez zagrożenia spotkania się z nieprzyjacielem, co wpływa na konieczność tworzenia odpowiedniego ugrupowania kolumn tyłowych i uzupełniania w ograniczonym czasie środków materiałowych.

Biorąc pod uwagę cel marszu, dywizja /pułk/ może go wykonywać: w celu zbliżenia się do nieprzyjaciela z zadaniem rozbicia go; dla zśrodkowania się w nakazanym rejonie; opanowania dogodnej rubieży; pościgu za wycofującym się nieprzyjacielem; zamiany wojsk obezwładnianych bronią masowego rażenia; zniszczenia wysadzonego przez nieprzyjaciela desantu. Należy stwierdzić, że sposób wykorzystania dywizji /pułku/ po wykonaniu marszu wpływać będzie na organizację zabezpieczenia tyłowego wojsk przed rozpoczęciem marszu, w czasie jego trwania i zakończenia.

Oprócz omówionych wyżej operacyjno-taktycznych warunków prowadzenia marszu, na organizację i pracę tyłów dywizji /pułku/ oddziaływać będą również te wszystkie czynniki, które występują w każdym warunku działań wojsk, a więc: aktywność działania lotnictwa; warunki terenowe i atmosferyczne; pora roku i doby, a nawet możliwości nieprzyjaciela w zakresie minowania powierzchniowego dróg marszu.

3. ZABEZPIECZENIE MATERIAŁOWE PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Jednym z zasadniczych czynników, od którego zależy organizacja pracy tyłów w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk do marszu jest czas. Im dłuższym czasem będą dysponować tyły na realizację stojących przed nimi zadań, tym możliwości ich wykonania są większe. Należy jednak stwierdzić, że we współczesnych warunkach przygotowanie dywizji /pułku/ do marszu odbywa się z zasady w ograniczonym czasie. Stąd też praca tyłów dywizji /pułków/ w tym okresie będzie z reguły bardzo wyczerpana, a część zadań do czasu rozpoczęcia marszu przez dywizję /pułk/ może nie zostać w pełni wykonana i zajdzie konieczność ich realizacji w czasie trwania marszu. Jeżeli do czasu rozpoczęcia marszu nie będzie można wszystkich oddziałów zabezpieczyć w środki materiałowe w jednakowym stopniu, wówczas główny wysiłek tyłów należy skupić na zabezpieczeniu tych oddziałów, które marsz rozpoczynają w pierwszej kolejności /najwcześniej/. Pozostałe oddziały dywizji w takich wypadkach zostaną uzupełnione, o ile to będzie możliwe i konieczne, już w czasie marszu.

Duże odległości marszu, a w warunkach stosowania broni masowego rażenia również konieczność obchodzenia zniszczonych odcinków dróg w czasie jego trwania powodują większe zużycie paliwa, zaś prawdopodobnie walki z lotnictwem nieprzyjaciela - zużycie amunicji przeciwlotniczej.

Zużycie paliwa w marszu zależy głównie od:

- długości drogi marszu;
- charakteru terenu, stanu dróg;
- pory roku;
- stanu technicznego pojazdów;
- kwalifikacji kierowców itp.

Dla przykładu podaje się, że podczas wykonywania marszu przez dywizję na odległość 300 km po drogach, orientacyjne zużycie paliwa może wynosić ^{4/}.

ZT /oddział/	Benzyna samochodowa	Olej napędowy do sam. i transp. kołowych	Olej napędowy do pojazdów gąsienic.	Olej napędowy do czołgów	Uwagi
Dywizja zmechanizowana	0,9	0,9	1,5	1,65	

Uwaga ^{5/}: W warunkach zimowych, przy niskich temperaturach /poniżej -5°C / i pokrywie śnieżnej powyżej 10 cm do podgrzewania silników dolicza się 50 % normy zużycia w warunkach letnich.

W związku z tak dużymi potrzebami zapasy ruchome oleju napędowego i benzyny samochodowej powinno się do czasu rozpoczęcia marszu uzupełnić do pełnych norm, a oprócz tego celowe jest zgromadzenie doraźnych zapasów paliwa i posiadanie go w oddziałach, a ściślej mówiąc - bezpośrednio przy sprzęcie. Zapas ten jest utrzymywany w drobnej tarze /bezczi, kanistry/ i wynosi dla pojazdów gąsienicowych 0,5 jn, a pojazdów kołowych 0,25 jn. Urzutowanie zapasów MPS przedstawia załącznik 1.

Zużycie paliwa lotniczego dla śmigłowców eskadry dywizyjnej na tę samą odległość /300 km/ wynosi około 1,2 jn ^{6/}.

Potrzeby innych środków materiałowych są nieznaczne i mogą mieć miejsce w przypadku ewentualnych zniszczeń względnie konieczności uzupełnie-

4/ Obliczenia dokonano w oparciu o poradnik - Zaopatrywanie w MPS wojsk w okresie operacyjnego rozwinięcia i w czasie walki cz. I przy zastosowaniu współczynników:

- dla wozów bojowych: $k_{mt} = 0,35$; $k_e = 0,3$;
- dla samochodów: $k_{mt} = 0,3$; $k_e = 0,4$.

5/ Tamże.

6/ Informator taktyczno-techniczny cz. IV Zabezpieczenie inżynieryjno-lotnicze.

nia zużytej amunicji, rakiet przeciwlotniczych, czy też amunicji strzeleckiej i strzeleckiej pokładowej.

W wypadku planowania marszu dłuższego, aniżeli doba oprócz paliwa powinny być w dywizji zwiększone również zapasy żywności o 2-3 racje dzienne. Mogą to być racje "WS", "S". Zapas doraźny żywności utrzymuje się na transporcie pododdziałów tyłowych pułku.

Zgodnie z obowiązującą zasadą, w okresie osiągnięcia gotowości dywizji /pułku/ do marszu wszystkie przedsięwzięcia służb tyłowych będą zmierzały do zaopatrzenia oddziałów /pododdziałów/ w niezbędne środki materiałowe do pełnych norm zapasów ruchomych lub do nakazanej wysokości /zapasy doraźne: - MPS, żywność/.

Natomiast podczas marszu kilkudobowego cały wysiłek służb zaopatrzenia będzie skierowany na permanentne odtwarzanie zarówno zapasów ruchomych, jak i doraźnych. W ten sposób maszerująca dywizja /pułk/ zachowuje zdolność do wykonywania zadań po osiągnięciu nakazanego rejonu.

Pokrycie potrzeb materiałowych maszerującej dywizji /pułku/ na terenie kraju realizuje się w oparciu o stacjonarne źródła środków materiałowych rozmieszczonych wzdłuż dróg marszu. Mogą to być składy wojskowe i cywilne /garnizonowe, okręgowe, stacje CPN, cywilne składy stacjonarne/, zapasy utrzymywane na transporcie kolejowym, na stacjach wylądowczych.

Dywizja /pułk/ opuszczając granice własnego kraju powinna posiadać zapasy normatywne i nakazane doraźne MPS.

Zapasy te mogą być uzupełniane ze składów wysuniętej bazy obszaru kraju /WBOK/ lub innych.

Na obszarze państwa sojuszniczego dywizja /pułk/ pokrywa swoje potrzeby z wyznaczonych składów.

Informacje o rozmieszczeniu źródeł zaopatrzenia zarówno na terenie kraju, jak i kraju sojuszniczego dywizja otrzymuje z wyższych organów zaopatrzenia /kwatermistrza armii/.

Dowóz w czasie marszu środków materiałowych, przeznaczonych na odtworzenie zapasów ruchomych, może być dokonywany transportem tyłów dywizji i pułków bezpośrednio z wyznaczonych źródeł zaopatrzenia rozwinętych w pobliżu dróg marszu w czasie odpoczynków /dziennych, nocnych/ lub dwugodzinnych postojów. W niektórych wypadkach, kiedy dowóz środków materiałowych transportem samochodowym do wojsk dywizji /pułku/ będzie niemożliwy, a zajdzie potrzeba uzupełnienia zapasów w krótkim okresie czasu, dostarczanie zaopatrzenia może być dokonywane transportem powietrznym /lotniczym, a zwłaszcza śmigłowcami/.

Największe trudności stwarza w czasie marszu przekazanie paliwa, a szczególnie tankowanie pojazdów w pododdziałach. Dlatego też należy

wykorzystywać wszelkie możliwe środki, które usprawniają tankowanie pojazdów. Transport MPS bzaop i kzaop po opróżnieniu w wyniku tankowania pojazdów mechanicznych powinien być niezwłocznie kierowany do składów MPS po odbiór paliw w celu odtworzenia zapasów normatywnych. Bardzo efektywnym przedsięwzięciem przyspieszającym tankowanie pojazdów w czasie marszu jest włączanie transportu dywizyjnego z paliwem do kompanii zaopatrzenia pułku, a nawet do kolumn pododdziałów, przez co osiąga się zwiększenie frontu tankowania i skraca się czas niezbędny na dojazd środków tankowania do tankowanych pojazdów - załącznik 2.

W sprzyjających warunkach /na przykład, gdy nie ma niebezpieczeństwa oddziaływania naziemnego nieprzyjaciela/, transport z paliwem może być wysłany wcześniej /przed maszerującymi wojskami/ do zaplanowanych rejonów dwugodzinnych postojów lub odpoczynków /dziennych, nocnych/, gdzie do czasu przybycia wojsk można zorganizować punkty tankowania. Punkty te mogą rozpocząć swą pracę w miarę podchodzenia poszczególnych pododdziałów do danych rejonów - załącznik 3.

Organizacja i sposób tankowania uzależnione są od konkretnych warunków terenowych i położenia wojsk oraz od rodzaju sprzętu tankowania. Tak więc w marszu, podobnie jak w działaniach bojowych wojsk tankowania pojazdów może odbywać się następującymi sposobami:

- pojazdy, do transportu z MPS czyli inaczej mówiąc do rozwiniętego punktu tankowania podjeżdżają pojazdy, aby je zatankować;

- transport z MPS do pojazdów, tzn. do stojącej kolumny pojazdów podjeżdżają środki tankujące;

- kanistrowy, który jest w zasadzie połączeniem pierwszych dwóch i polega na tym, że samochodowe cysterny paliwowe podjeżdżają do kolumny i dokonują napełniania kanistrów, które do cystern donoszą kierowcy. Może być również rozwiązane inaczej, a mianowicie, kanistry mogą już być zgromadzone w jednym miejscu i do tego miejsca przyjeżdżają środki tankujące.

Przy zastosowaniu jednego z wyżej przedstawionych sposobów tankowania /pierwszego i drugiego/ czas tankowania pułku wyniesie około 2,5 godziny, w nocy 3,5 godziny. Uwzględniając czas odbioru paliwa w składach tj. 3-3,5 godz., całkowity czas tankowania i włączenia kolumn z paliwem w dywizji wyniesie 6,5-7 godz., a w warunkach niesprzyjających 8 do 9 godzin^{7/}. Czas ten można skrócić wykorzystując w tym celu połowe punkty tankowania i przy wysłaniu tychże środków do rejonów dwugodzinnego postoju /odpoczynków nocnych, dziennych/ przed kolumnami maszerujących oddziałów.

7/ Zaopatrzenie w MPS wojsk przesuwanych na duże odległości, sygn. MPS 109/77.

Innym bardzo istotnym problemem z zakresu zabezpieczenia materiałowego będzie uzupełnianie żywności, przygotowanie i wydawanie posiłków. Posiadane zapasy ruchome żywności, szczególnie zapasy doraźne w wysokości 2-3 racji dziennych pokrywają potrzeby dywizji /pułku/ na czas marszu. Nie zachodzi zatem konieczność odtworzenia zapasów w czasie marszu w składach stacjonarnych.

Żywienie żołnierzy w czasie marszu organizuje się w oparciu o kuchnie pododdziałowe, które powinny przygotować codziennie trzykrotny posiłek, w tym dwa razy gorący /przed wymarszem i po osiągnięciu rejonu dziennego lub nocnego odpoczynku/, a także na czas marszu gorącą kawę do termosów.

Czas przygotowania posiłków jest różny, zależny od rodzaju "rdz" z jakiej przygotowuje się posiłek. Posiłki gorące z naleźności koncentratowych gotuje się w czasie około 10-15 min i konserwowych 20-30 min, a z produktów świeżych 90-120 min od czasu zagotowania wody /zagotowanie wody 50-60 min^{8/}.

Zapasy amunicji przeciwlotniczej, strzeleckiej i strzeleckiej pokładowej mogą być uzupełniane tylko z wojskowych składów stacjonarnych lub polowych, które nie zawsze będą rozlokowane w pobliżu drogi marszu.

Toteż odtworzenie zapasów będzie następowało najczęściej w rejonach odpoczynków /dziennych, nocnych/ lub po zakończeniu marszu.

Trudnym problemem będzie zaopatrywanie w wodę w czasie marszu. Potrzeby wody będą pokrywane z miejscowych zasobów. Istotnym więc problemem w tym zakresie jest prowadzenie ciągłego rozpoznania i badania przydatności źródeł wody wzdłuż dróg marszu.

Pobieranie wody ze źródeł nie rozpoznanych jest zabronione, zwłaszcza podczas wykonywania marszu na terytorium nieprzyjaciela.

Stan zapasów jaki powinna posiadać dywizja /pułk/ po osiągnięciu celu marszu, określa szczebel nadrzędny.

Dywizja /pułk/ wchodząca bezpośrednio z marszu do walki powinna posiadać taki stan zapasów, który umożliwi wykonanie zadania.

Natomiast dywizja /pułk/ wchodząca do rejonu ześrodkowania, gdzie będą warunki i czas na uzupełnienie środków materiałowych mogą być niższe od pełnych ruchomych. Jednakże wielkość ich powinna zabezpieczać wykonanie nieprzewidzianych zadań wynikłych na polu walki.

8/ Zbiór prac akademii - Zintegrowane tyły taktyczne 1/50/. Wyd. 1971.

4. ZABEZPIECZENIE MEDYCZNE PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Do podstawowych zadań służby zdrowia pułku i dywizji w marszu należy prowadzenie takiego działania, które przyczyni się do pomyślnego osiągnięcia przez wojska wyznaczonego celu marszu w określonym czasie i pełnej gotowości bojowej.

Duże zazwyczaj tempo marszu wojsk komplikuje prowadzenie działalności leczniczej w pełnym zakresie, stąd też do zasadniczych czynności służby zdrowia dywizji /pułku/ podczas marszu należeć będzie rozpoznanie medyczne i przedsięwzięcia ewakuacyjne. W przypadkach gdy liczba rannych i chorych nie jest duża, zakres udzielanej im pomocy ograniczać się będzie do pierwszej pomocy, pomocy przedlekarskiej oraz w ograniczonym zakresie pierwszej pomocy lekarskiej, co nie wymaga rozwijania punktów medycznych.

Charakterystycznymi właściwościami działania służby zdrowia dywizji /pułku/ w marszu są:

- udzielanie pomocy medycznej rannym i chorym przy jednoczesnym ruchu oddziałów /pododdziałów/ służby zdrowia;
- nierozwijanie własnych urządzeń medycznych na drodze marszu i korzystanie ze szpitali polowych, stacjonarnych;
- ewakuacja rannych do "przodu";
- utrudnione dowodzenie służbą zdrowia.

W okresie organizacji marszu należy:

- wyewakuować do zakładów leczniczych /wojskowych lub cywilnych/ wszystkich chorych i rannych, niezdolnych do wykonania marszu;
- sprawdzić wyposażenie sanitarne żołnierzy oraz posiadane zapasy sprzętu i materiałów sanitarnych w oddziałach /pododdziałach/ medycznych;
- dokonać podziału posiadanych sił i środków medycznych na okres marszu.

Zabezpieczenie medyczne dywizji /pułku/ w marszu obejmuje:

- rozpoznanie medyczne dróg marszu, rejonów postoju, odpoczynków oraz źródeł wody;
- wykonywanie przedsięwzięć leczniczo-ewakuacyjnych w okresie organizacji marszu i w czasie jego trwania;
- realizowanie przedsięwzięć przeciwepidemicznych w wojskach i na drogach marszu;
- kontrolę przestrzegania higieny przez żołnierzy w okresie organizacji i wykonywania marszu.

W czasie marszu bardzo ważne zadanie ma do spełnienia rozpoznanie medyczne. Prowadzi się je w celu uprzedzenia wojsk o stanie sanitarno-epidemicznym poszczególnych odcinków dróg marszu, rejonów postoju i

odpoczynków oraz dla ustalenia, czy nieprzyjaciel zastosował środki bakteriologiczne.

Rozpoznanie medyczne prowadzi się siłami wszystkich pododdziałów i oddziałów medycznych. Aby można było otrzymywać w odpowiednim czasie dane o stanie sanitarno-higienicznym i epidemicznym dróg marszu, rejonów postoju, odpoczynków, źródeł wody, konieczne jest, aby siły i środki medyczne pułków i dywizji /wydzielone do rozpoznania/ włączać do składu pododdziałów rozpoznania ogólnowojskowego.

Szef służby zdrowia dywizji /starszy lekarz pułku/ powinien zaplanować sposób dokonywania ewakuacji medycznej, wykorzystania posiadanych oddziałów /pododdziałów/ służby zdrowia.

Podczas marszu straty sanitarne od broni konwencjonalnej mogą wynosić:

- w pułku do 1,5%;
- w dywizji 0,5%-1%.

Ogólna liczba przewidywanych strat sanitarnych, uwzględniająca również straty od broni masowego rażenia zależna będzie między innymi od konkretnych możliwości użycia przez nieprzyjaciela tych środków rażenia i ich celności uderzenia na maszerujące kolumny.

Duża liczba strat sanitarnych w czasie marszu dywizji może wystąpić w zasadzie tylko przy zmasowanych uderzeniach lotnictwa nieprzyjaciela i w razie wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią masowego rażenia na ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/. Należy przy tym zaznaczyć, że wysokość prognozowanych strat sanitarnych w takich wypadkach jest bardzo trudna do określenia, ponieważ będzie zależać od ilości uderzeń jądrowych /neutronowych/, ich mocy, celności oraz użycia innych środków masowego rażenia.

W wypadku powstania znacznych strat sanitarnych, szczególnie w wyniku użycia przez nieprzyjaciela środków masowego rażenia, będą rozwijane zarówno pułkowe, jak i dywizyjne punkty medyczne, a niekiedy szpitale polowe.

W czasie marszu pomocy medycznej rannym i chorym udziela się w ograniczonym zakresie. Zwykle będzie to pierwsza pomoc /pierwsza pomoc przedlekarska/ i pierwsza pomoc lekarska. Zarówno pierwsza pomoc, pomoc przedlekarska, jak i pierwsza pomoc lekarska udzielane są rannym i chorym przez personel służby zdrowia macierzystych oddziałów /pododdziałów/ w czasie marszu. Do tego celu wykorzystuje się sale opatrunkowe na samochodach, bez rozwijania punktów medycznych.

Konieczność rozwijania punktów medycznych może zaistnieć wówczas, gdy wystąpią duże straty sanitarne, spowodowane zmasowanymi uderzeniami lotnictwa, rakietami wyposażonymi w głowice broni masowego rażenia.

nia, lecz i wtedy dąży się do zawężenia zakresu pomocy medycznej do wskazań życiowych. Podyktowane to jest koniecznością zachowania zdolności do dalszego zabezpieczenia medycznego wojsk kontynuujących marsz.

W czasie marszu będą wykorzystywane zakłady cywilnej służby zdrowia, organizowane siłami OTK oraz wojskowe stacjonarne zakłady lecznicze.

O możliwości wykorzystania urządzeń medycznych wzdłuż drogi marszu dywizja /pułk/ dowie się przed marszem z rozkazu tyłowego wyższego szczebla.

W wypadku gdy nie ma przy drogach marszu dywizji /pułku/ armijnych lub frontowych urządzeń medycznych czy punktów medycznych innych związków taktycznych lub też zakładów leczniczych społecznej służby zdrowia, do których mogliby być skierowani ranni i chorzy należy rozwijać tymczasowe punkty medyczne /TPM/.

Tymczasowe punkty medyczne organizowane są siłami i środkami służby zdrowia oddziałów rodzajów wojsk dywizji, batalionu saperów, batalionu łączności lub batalionu medycznego dywizji. W tymczasowym punkcie medycznym pracuje 1-2 lekarzy, 1-2 podoficerów sanitarnych i kilku sanitariuszy. Punkt ten dysponuje 2-3 samochodami sanitarnymi, a rozwija się go co 40-50 km, w miarę możliwości wcześniej, w pobliżu drogi marszu. Po przejściu sił głównych kolumny marszowej dywizji i po wyewakuowaniu rannych i chorych tymczasowy punkt medyczny związa się, a jego personel dołącza do swoich oddziałów, względnie może być powtórnie użyty do organizacji kolejnego tymczasowego punktu medycznego.

Pułki wykonujące marsz w oderwaniu od sił głównych oraz awangardę, oddział wydzielony /OW/ celowo jest wzmacniać siłami i środkami wydzielonymi z batalionu medycznego /bm/ dywizji: lekarzem chirurgiem, transportem sanitarnym oraz materiałem i sprzętem sanitarnym.

W wypadku gdy w pobliżu dróg marszu dywizji nie ma urządzeń medycznych miejscowych lub szczebla nadrzędnego, dywizja może być wzmocniona batalionem medycznego wzmocnienia /mbw/, zwłaszcza podczas marszu w przewidywaniu wejścia do walki.

Ewakuacja rannych i chorych w czasie marszu prowadzona jest transportem przegrupowujących się wojsk do najbliższych frontowych lub armijnych urządzeń medycznych rozlokowanych w pobliżu dróg marszu dywizji /pułku/. W wypadku gdy marsz będzie się odbywał po terenie własnego kraju lub państwa sojuszniczego ewakuacja medyczna odbywać się może do szpitali stacjonarnych lub innych urządzeń medycznych rozwijanych przez organa OTK.

Problem ewakuacji medycznej w czasie marszu najlepiej rozwiązuje transport powietrzny /śmigłowce/, którym można prowadzić ewakuację bezpośrednio do urządzeń medycznych rozmieszczonych na znacznych odległościach.

Na duże trudności ewakuacyjne napotykać będzie służba zdrowia w oddziałach /pododdziałach/ znacznie wysuniętych do przodu i działających w oderwaniu od sił głównych. W takim przypadku /po udzieleniu pierwszej pomocy/, można pozostawić rannych i chorych pod opieką wydzielonego personelu medycznego, do czasu podejścia głównych sił, lub też zabrać ich ze sobą.

5. ZABEZPIECZENIE TECHNICZNE PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Efektywny przebieg marszu dywizji /pułku/ w dużym stopniu zależy od stanu technicznego pojazdów mechanicznych, zdolności fizycznych oraz od fachowego przygotowania kierowców.

Przygotowując sprzęt techniczny do marszu, główny wysiłek pracy służby technicznej powinien być skierowany na zapewnienie sprawności technicznej wszystkich pojazdów w czasie marszu. Konieczne jest w tym celu przeprowadzenie przeglądu technicznego. Oddziały /pododdziały/ remontowe przed marszem powinny pracować w granicach swych maksymalnych możliwości, a to przede wszystkim dla wykonania jak największej ilości remontów bieżących. Pojazdy, które do czasu rozpoczęcia marszu nie będą mogły być wyremontowane siłami i środkami dywizji /pułku/, powinny być skierowane do warsztatów wyższego szczebla lub pozostawione w garnizonie /jeżeli marsz rozpoczyna się od garnizonu/. Przygotowując pojazdy mechaniczne do marszu należy zwrócić szczególną uwagę na sprawność techniczną układu jezdnego, zapasy rezerwy silników i gąsienic, zamontowanych urządzeń oraz sprawdzenie wyposażenia pojazdów w materiały techniczne przewidziane normami.

W czasie marszu straty techniczne pojazdów mechanicznych powstałe z przyczyn eksploatacyjnych wynoszą w dywizji /pułku/ od 3+5%. Oprócz strat technicznych z przyczyn eksploatacyjnych mogą powstać również bojowe straty sprzętu na skutek oddziaływania lotnictwa i innych środków rażenia stosowanych przez nieprzyjaciela.

Obsługę techniczną pojazdów mechanicznych w czasie marszu wykonuje się z reguły tylko w czasie odpoczynków dziennych /nocnych/. Na postojach w zasadzie prowadzi się tylko kontrolne przeglądy techniczne pojazdów, których dokonują kierowcy i kierowcy-mechanicy.

Dla usuwania wynikłych w czasie marszu usterek technicznych oraz dla doraźnego dotankowywania niektórych pojazdów mechanicznych i udzielenia niezbędnej pomocy medycznej stanowi osobowo organizowane jest zamykanie techniczne /medyczne i materiałowe/ kolumn dywizji /pułku/. W jego skład wydziela się środki remontowe i ewakuacyjne z batalionu remontowego /pułku - z kompanii remontowej/, personel medyczny z samo-

ohodami sanitarnymi z batalionu medycznego dywizji /pułku - z kompanii medycznej/ oraz pojazdy z zapasem paliwa, części zamiennych z batalionu zaopatrzenia dywizji /pułku - kompanii zaopatrzenia/.

Zamykanie techniczne kolumn organizuje się po każdej drodze, a jego skład ustala dowódca dywizji /pułku/ na podstawie propozycji szefa służb technicznych - zastępcy dowódcy. Dowódcą technicznego zamykania jest zwykle dowódca pododdziału remontowego wydzielanego do zamykania technicznego.

Zamykanie techniczne kolumn tyłów dywizji organizuje się siłami plutonu remontowego batalionu zaopatrzenia /pułku - drużyny remontowej/.

Siłami i środkami zamykania technicznego udziela się przede wszystkim pomocy kierowcom, kierowcom mechanikom pojazdów, które pozostają na drogach marszu poprzez dokonywanie remontów na miejscu uszkodzenia. Czas pracy środków remontowych zamykania technicznego w danym miejscu powinien uwzględniać tempo marszu oraz możliwości dołączenia do swoich kolumn na najbliższym postoju. Orientacyjny czas pracy poszczególnych sił i środków remontowych zamykania technicznego wynosi:

- na szczeblu batalionu od 0,5+1 godz.;
- na szczeblu pułku do 2 godz.;
- na szczeblu dywizji do 4 godz.

W wypadku gdy siły i środki zamykania technicznego nie są w stanie wykonać remontu w ustalonym terminie, uszkodzone pojazdy mechaniczne ewakuuje się - w razie możliwości - do punktów zbiórki uszkodzonego sprzętu /PZUS/, lub do oddziałów remontowych szczebla nadrzędnego, rozmieszczonych w pobliżu dróg marszu dywizji /pułku/.

Podczas marszu po terytorium własnego kraju, ewakuacja uszkodzonych pojazdów może być prowadzona do punktów pomocy technicznej /PPT/, ruchomych grup remontowych /RGR/ lub zmilitaryzowanych warsztatów garnizonowych /ZNG/ lub zmilitaryzowanych warsztatów rejonowych /ZWR/ organizowanych siłami i środkami OTK, a wskazanych dywizji /pułkowi/ uprzednio przez szczebel nadrzędny.

W wypadkach powstania masowych strat sprzętu technicznego mogą być użyte siły i środki remontowe batalionu remontowego dywizji bądź pozostawia się go w danym rejonie, a niezbędne informacje o ilości i miejscu położenia przekazuje się do szczebla nadrzędnego.

Dla zapewnienia sprawnego przesuwania się kolumn na przeprawach i na trudnych odcinkach dróg wysyła się zawczasu na czoło kolumn grupy remontowo-ewakuacyjne, których zadaniem jest udzielanie pomocy technicznej pojazdom mechanicznym niesprawnym lub tym, które ugrzęzną. Wspomniane grupy przesuwać się do wskazanych uprzednio, trudnych do pokonania odcinków i przepraw za oddziałami zabezpieczenia ruchu lub za awangardą.

6. ORGANIZACJA TYŁÓW PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

W zależności od sytuacji oddziały tyłowe dywizji /pododdziały tyłowe pułku/ przed marszem mogą znajdować się w rejonach alarmowych lub w rejonach ześrodkowania swojej dywizji. A zatem będą rozpoczynają i kontynuowały marsz przed wybuchem wojny, po jej wybuchu lub w trakcie trwania działań wojennych.

Marsze wykonywane w początkowym okresie wojny /lub przed jej wybuchem/ mają pewne specyficzne właściwości, które odróżniają je od marszów przeprowadzanych w późniejszym okresie - w czasie trwania działań wojennych. Zasadnicza różnica polega na tym, że marsze wykonywane w początkowym okresie wojny mogą odbywać się według uprzednio opracowanych planów po zawczasu przygotowanych /wytypowanych/ drogach marszu, prowadzących zazwyczaj przez teren własnego państwa lub państwa koalicyjnego. Na terenie tym mogą być przygotowane, bądź to w okresie pokojowym, bądź też w okresie zagrożenia, odpowiednie zapasy środków materiałowych oraz wytypowane różne urządzenia tyłowe, którym postawiono zadania zabezpieczenia wojsk w czasie przemarszu.

W tych warunkach stopień zagrożenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych oraz możliwości niespodziewanego zetknięcia się z nieprzyjacielem są znacznie mniejsze niż w marszach prowadzonych w późniejszym etapie działań wojennych, zwłaszcza, gdy w każdej chwili należy liczyć się z nawiązaniem boju spotkaniowego. Okoliczności powyższe sprawiają, że ugrupowanie oddziałów /pododdziałów/ tyłowych w marszu kilkudobowym, prowadzonym w początkowym okresie wojny, może mieć pewne różnice w stosunku do stosowanego sposobu ugrupowania oddziałów /pododdziałów/ tyłowych.

Ugrupowanie marszowe oddziałów /pododdziałów/ tyłowych zależy od rodzaju, warunków i celu marszu oraz od zadań realizowanych przez tyły w czasie marszu. Miejsce oddziałów tyłowych w ugrupowaniu marszowym dywizji /pułku/ w każdym wypadku uzależnione jest od potrzeb w zakresie zabezpieczenia tyłowego wojsk w czasie marszu. Bez względu na to po ilu drogach maszerować będą oddziały /pododdziały/ dywizji /pułku/, w każdym wypadku bliżej wojsk powinny znajdować się te oddziały /pododdziały/ tyłowe, których praca potrzebna jest wojskom w pierwszej kolejności. W każdym warunkach prowadzenia marszu powinno się również przestrzegać zasady rozdzielania zapasów środków materiałowych w kolumnach marszowych w ten sposób, aby w wypadku uderzeń bronią masowego rażenia /jądrową, neutronową/ przez nieprzyjaciela, uniemożliwić zniszczenie całości zapasów jednego rodzaju zaopatrzenia.

W wypadku marszu dywizji /pułku/ po dwóch drogach powinno się przy ustalaniu składu kolumn tyłowych, przestrzegać zasady, aby na każdej drodze marszu znajdowały się te siły i środki, które są potrzebne do zabezpieczenia tyłowego wojsk. A ponadto zapewniać oddziałom /pododdziałom/ tyłowym należyłą obronę i ochronę.

Zasadniczy wpływ na organizację tyłów w marszu wywiera cel i rodzaj wykonywanego marszu oraz ilość dróg przydzielonych dywizji /pułkowi/. Jeżeli celem marszu jest jedynie przemarsz do rejonów ześrodkowania i nie przewiduje się zetknięcia z nieprzyjacielem należy tak ugrupować oddziały /pododdziały/ tyłowe, by mogły one zabezpieczyć potrzeby wojsk w czasie przemarszu. W przeciwnym wypadku organizacja tyłów w marszu musi jednocześnie stwarzać dogodne warunki pracy dla zabezpieczenia wojsk w działaniach. Od ilości dróg marszu zależy stopień rozśrodkowania maszerujących wojsk w szeregach oraz rozciągnięcia się ich wzdłuż dróg. W głównej mierze wpływa to na oddziały /pododdziały/ tyłowe dywizji /pułku/ i decyduje w takich przedsięwzięciach organizacyjnych, jak np. podział oddziałów /pododdziałów/ tyłowych na drogi marszu lub wzmocnienie pułków /batalionów/ siłami i środkami technicznymi, medycznymi oraz transportem z zapasami MPS i amunicji.

Pododdziały tyłowe batalionu maszerują po jednej drodze i z reguły za swoim batalionem w kolejności:

- drużyna sanitarna;
- pluton zaopatrzenia;
- drużyna remontowa tworząca zamykanie techniczne batalionu.

Na czas marszu pododdziały tyłowe batalionu mogą być wzmocnione siłami i środkami z kompanii remontowej, medycznej i zaopatrzenia pułku. W takim wypadku siły i środki wzmocnienia przesuwają się bezpośrednio za pododdziałami tyłowymi batalionu.

Pododdziały tyłowe pułku w zasadzie wykonują marsz po jednej drodze
- załącznik 4.

W marszu kiedy nie przewiduje się zetknięcia z nieprzyjacielem kompania medyczna, remontowa /bez sił i środków wydzielonych do zamykania technicznego/, zaopatrzenia zajmuje miejsce w ogonie kolumny pułku.

Natomiast podczas marszu w przewidywaniu wejścia pułku do walki bataliony maszerują ze środkami wzmocnienia. W tej sytuacji rozmieszczenie pododdziałów tyłowych musi być nieco inne. W zasadzie kompania medyczna, część kompanii remontowej maszerują za batalionami pierwszorzutowymi. Również w tej grupie maszeruje część transportu z amunicją i ewentualnie z MPS. Kompania zaopatrzenia /bez wydzielonego transportu z amunicją i MPS/ maszeruje na końcu kolumny pułkowej - załącznik 5.

Tyłowe stanowisko dowodzenia zawsze przesuwa się na czele pododdziałów tyłowych maszerujących na ogonie kolumny pułku.

Niezależnie od ugrupowania pododdziałów tyłowych i ich rozmieszczenia w kolumnie marszowej pułku pododdziały zaopatrzenia w MPS powinny być w takim miejscu ugrupowania, aby mogły w jak najkrótszym czasie rozwinąć się i przystąpić do tankowania pojazdów mechanicznych /o ile zajdzie potrzeba/.

Oddziały tyłowe dywizji wykonującej marsz przesuwa się zwykle po dwóch drogach marszu - załącznik 6. Niekiedy mogą wykonywać marsz po jednej drodze.

Siły i środki oddziałów tyłowych rozdziela się na drogi marszu odpowiednio do sił i środków dywizji wykonujących marsz po danej drodze. Zawsze bliżej wojsk rozmieszcza się oddziały medyczne i techniczne oraz część transportu z zapasami MPS i amunicji.

W marszu, w przewidywaniu wejścia dywizji do walki, batalion medyczny i remontowy maszeruje za pułkami pierwszorzutowymi. Również za pułkami pierwszorzutowymi maszeruje część transportu z batalionu zaopatrzenia z amunicją i MPS. Jeżeli dywizji przydzielono medyczny batalion wzmocnienia, to na jedną drogę marszu daje się organiczny batalion medyczny, a na drugą medyczny batalion wzmocnienia. Tyłowe stanowisko dowodzenia maszeruje po tej samej drodze co SD na czele bzaop.

Batalion zaopatrzenia przesuwa się po obu drogach za pułkami drugorzutowymi - załącznik 7.

W marszu kilkudobowym, gdy nie przewiduje się spotkania z nieprzyjacielem, całość tyłów dywizji może maszerować za pułkami drugorzutowymi po obu drogach - załącznik 6. Jednak siły medyczne i techniczne powinny być umiejscowione na czele kolumn tyłowych. Część sił i środków batalionu remontowego tworzyć będzie zamykanie techniczne.

W sprzyjających warunkach marszu kilkudobowego lub nawet dobowego można pododdziały z MPS wysłać do przodu przed siłami głównymi w celu rozwinięcia punktów tankowania przy drogach marszu, a przed wejściem do rejonu 2-godzinnej postojowej bądź odpoczynku nocnego /dziennego/. W tym wypadku powinna być zorganizowana obrona i ochrona tychże kolumn, a później rejonów tankowania.

Problem obrony i ochrony powinien być rozwiązany w ramach ogólnego systemu ochrony przegrupowania wojsk. Ponadto do obrony i ochrony tyłów wykorzystuje się własne i przydzielone siły i środki.

7. KIEROWANIE ZABEZPIECZENIEM TYŁOWYM PUŁKU I DYWIZJI W MARSZU

Kierowanie i dowodzenie tyłami, to proces ciągle realizowany przez przełożonych w celu wykonania określonych zadań przez podwładnych.

Odpowiedzialnymi osobami za kierowanie i dowodzenie tyłami dywizji /pułku/ są: dowódcy, kwatermistrzowie, szefowie służb technicznych, szefowie służb tyłowych.

Treść i metody dowodzenia tyłami w marszu dostosowywane są do specyfiki działania wojsk i wynikających z tego działania zadań i warunków pracy tyłów.

Biorąc pod uwagę tę specyfikę działania wojsk oraz zadania tyłów, całokształt wysiłków w dowodzeniu tyłami podczas marszu musi być skierowany głównie na organizowanie sprawnego zaopatrywania oddziałów /pododdziałów/ szczególnie w materiały pędne i smary, na uzupełnienie w krótkim okresie czasu zużywanych w czasie marszu środków materiałowych /amunicja plot, rakiety plot, amunicja strzelecka i pokładowa/ oraz na organizację obsługi technicznej i pomocy medycznej maszerujących wojsk tak, aby z chwilą przybycia ich do nakazanego rejonu były one w stanie natychmiast lub po krótkim okresie czasu rozpocząć działania. Oprócz tego dowodzenie tyłami w marszu obejmuje również kierowanie marszem kolumn tyłowych.

Wypracowanie dokumentów zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/ w marszu do rejonu działań jest zrealizowane w czasie pokoju. Natomiast w każdym innym warunkach planowanie i realizacja rozpoczyna się z chwilą otrzymania zadania do marszu oraz rozkazu tyłowego /zarządzenia kwatermistrza/ z wyższego szczebla i trwa właściwie do czasu wykonania postawionego zadania. Metoda pracy w zależności od warunków będzie podobna jak w innych rodzajach działań lecz będą inne treści tej pracy.

Podstawą wypracowania danych do decyzji dowódcy dywizji /pułku/ dotyczących zabezpieczenia tyłowego jest:

- zadanie bojowe;
- zamiar i wytyczne dowódcy;
- rozkaz tyłowy /zarządzenie/ szczebla nadrzędnego;
- stan i możliwości oddziałów /pododdziałów/ tyłowych dywizji /pułku/.

W zależności od sytuacji bojowej, metody pracy dowódcy, a przede wszystkim posiadanego czasu na organizację marszu, kwatermistrz dane do decyzji może wypracować na SD dywizji /pułku/ niekiedy na TSD. Kolejność pracy kwatermistrza przy wypracowaniu danych do decyzji może być następująca:

W pierwszej kolejności kwatermistrz przeprowadza analizę zadania,

następnie on lub jego zastępca kalkulację czasu.

W analizie zadania powinien rozważyć charakter zadania /rodzaj działań, długość drogi marszu itp./ oraz zamiar dowódcy; ustalony przez wyższego przełożonego system zabezpieczenia tyłowego wojsk /rozkaz tyłowy/, warunki terenowe i atmosferyczne, termin osiągnięcia gotowości do marszu.

Z analizy zadania kwatermistrz powinien wyciągnąć odpowiednie wnioski i określić je w formie podstawowych zadań tyłów w okresie organizacji i w trakcie marszu.

Wydaje zarządzenia wstępne, w których ukierunkowuje pracę oddziałów /pododdziałów/ tyłowych dywizji /pułku/ oraz wytyczne dotyczące przygotowania mu propozycji i danych do koncepcji zabezpieczenia tyłowego.

Po wydaniu zarządzeń wstępnych kwatermistrz dokonuje oceny sytuacji tyłowej /materiałowej i medycznej/, wypracowania danych do decyzji dowódcy.

Dane te melduje dowódcy dywizji /pułku/, które po zatwierdzeniu są obowiązujące dla wykonawców.

Aby tyły mogły właściwie realizować swoje zadania w czasie marszu oraz w sposób zorganizowany wykonywać marsz, kwatermistrz dywizji /pułku/ w okresie przygotowania marszu powinien między innymi określić:

- rejony i czas ześrodkowania oddziałów /pododdziałów/ tyłowych przed rozpoczęciem i po zakończeniu marszu;
- skład kolumn tyłowych;
- drogi marszu i ugrupowanie kolumn tyłowych oraz sposób wykonywania marszu na każdej z tych dróg;
- rubież wyjściową i linie wyrównania oraz czas ich przekroczenia przez kolumny tyłowe;
- rejony oraz czas trwania postojów i odpoczynków /dziennych, nocnych/;
- sposób prowadzenia zaopatrywania w rejonie wyjściowym, w czasie marszu i odpoczynków;
- sposób obsługi medycznej;
- sposób obrony i ochrony kolumn tyłowych w czasie marszu;
- organizację łączności w czasie marszu.

Wymienione wyżej dane muszą znaleźć swoje odzwierciedlenie zarówno w wydawanych zarządzeniach kwatermistrza, jak i w planie zabezpieczenia tyłowego dywizji w marszu.

Dane dotyczące organizacji i realizacji zasadniczych przedsięwzięć z zakresu zabezpieczenia tyłowego wojsk w czasie marszu powinny być przekazane do sztabu dywizji /pułku/ w formie uogólnionej i włączone do ogólnego planu marszu dywizji /pułku/.

Należy stwierdzić, że dowodzenie tyłami w czasie marszu jest sprawą skomplikowaną, przede wszystkim dlatego, że w tym okresie będzie utrudniony obieg informacji, spowodowany ciągłym ruchem wojsk oraz ograniczeniami w wykorzystywaniu technicznych środków łączności.

Zasadniczą formą dowodzenia i kierowania tyłami, zarówno w okresie przygotowania marszu, jak i w czasie jego trwania, jest przekazywanie krótkich zarządzeń w rejonach postoju i odpoczynków. W czasie ruchu wojsk, niezbędne zarządzenia przekazywane będą wykonawcom głównie przez ruchome środki łączności, za pośrednictwem posterunków regulacji ruchu oraz przez łączników.

Dla bezpośredniego kierowania ruchem kolumn tyłowych kwatermistrz dywizji powinien wyznaczyć na każdą drogę marszu dowódcę kolumny tyłowej.

Kwatermistrz podczas marszu powinien znajdować się tam, gdzie wymaga tego sytuacja i skąd najdogodniej będzie dowodzić tyłami, a więc na TSD lub SD.

Jeżeli sam przebywa na TSD, to powinien skierować na SD swego oficera kierunkowego wyposażonego w pojazd mechaniczny.

W rejonie odpoczynku /dziennego, nocnego/ kwatermistrz powinien sprecyzować uprzednią decyzję zabezpieczenia tyłowego i wydać zarządzenia dotyczące kolejnego etapu marszu. Również szefowie służb /zaopatrzenia/ w razie potrzeby wydają zarządzenia po linii swoich służb.

Przed marszem opracowuje się następujące dokumenty:

- plan zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/ w marszu wraz z legendą;
- rozkaz tyłowy /zarządzenie kwatermistrza/.

Plan zabezpieczenia tyłowego jest odbiciem przedsięwzięć dotyczących organizacji tyłów oraz materiałowego i medycznego zabezpieczenia wojsk. Opracowuje się go w formie graficznej na mapie i opisowej w formie legendy, który powinien przedstawiać w części graficznej:

- rejon rozmieszczenia dywizji /pułku/;
- rejon rozmieszczenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych;
- SD i TSD w rejonie rozmieszczenia;
- drogi marszu;
- rubież wyjściową i linię wyrównania oraz czasy ich przekroczenia;
- rejon postoju;
- rejon odpoczynków;
- rejon docelowy;
- stacjonarne szpitale i inne urządzenia medyczne wzdłuż dróg marszu;
- magazyny środków materiałowych, z których dywizja /pułk/ może ko-

rzystać w czasie marszu;

- kalkulacje czasowe;
- ugrupowanie tyłów w marszu.

W legendzie opracowuje się w formie tabel niezbędne dane kalkulacyjne dotyczące zaopatrywania w środki materiałowe, zabezpieczenia medycznego, obrony i ochrony kolumn tyłowych i inne niezbędne dane.

W rozkazie tyłowym /zarządzeniu kwatermistrza/ dywizji /pułku/ podaje się:

- sposób zabezpieczenia tyłowego wojsk podczas marszu i po przybyciu do nowego rejonu;
- skład sił i środków oddziałów /pododdziałów/ tyłowych przydzielonych do poszczególnych kolumn /rzutów/ dywizji /pułku/;
- numery dróg marszu, miejsca oddziałów i pododdziałów tyłowych w kolumnach dywizji /pułku/, czas przekraczania rubieży wyjściowej i linii wyrównania, czas i rejonu postojów i odpoczynków /dziennej, nocnych/;
- sposób obrony i ochrony kolumn oddziałów /pododdziałów/ tyłowych;
- miejsce tyłowego stanowiska dowodzenia oraz sposób utrzymywania łączności.

Ponadto kwatermistrz powinien znać długości kolumn marszowych pododdziałów i oddziałów tyłowych i to zarówno maszerujących całością pododdziałów bądź bez części sił i środków. Długości kolumn przedstawia tabela poniżej:

Lp.	Pododdział /oddział/	Długość kolumny	Uwagi
1	Pododdziały tyłowe batalionu	300 m	
2	Kompania medyczna pułku	350 m	
3	Kompania remontowa pułku	850 m	
4	Kompania zaopatrzenia pułku	3000 m	
5	TSD pułku	150 m	Bez pojazdów tej części sztabu, która przebywa na TSD
6	Batalion medyczny	1650 m	
7	Batalion remontowy	4650 m	
8	Batalion zaopatrzenia	15250 m	
9	TSD dywizji	1750 m	Z pojazdami tej części sztabu, która przebywa na TSD

8. ZAKOŃCZENIE

W niniejszym skrypcie przedstawione zostały w zasadzie ważniejsze zagadnienia pracy tyłów w marszu dywizji /pułku/. Wiele zagadnień pracy tyłów, których wykonanie przebiega tak samo jak w natarciu czy w obronie, zostało pominiętych lub potraktowanych ogólnie.

Należy stwierdzić, że przedstawiona problematyka nie wyczerpuje całości spraw, zarówno z punktu widzenia organizacji i pracy tyłów w każdym warunkach marszu, jak i z punktu widzenia perspektyw rozwojowych co do sposobu prowadzenia marszu. W treści skryptu został mocno zaakcentowany ten oczywisty fakt, że zarówno praca tyłów, jak i wynikająca z tej pracy ich organizacja są ściśle uzależnione od warunków i sposobu prowadzenia marszu przez wojska dywizji /pułku/.

Poza tym przedstawione zasady organizacji i pracy tyłów opracowano w oparciu o aktualnie obowiązujące zasady organizacji prowadzenia marszu przez wojska i na podstawie aktualnej struktury i wyposażenia tyłów taktycznych. Stąd też, co również jest sprawą oczywistą, w wypadku zmiany zasad prowadzenia marszu przez wojska oraz w wypadku zmiany struktury organizacyjnej i wyposażenia oddziałów /pododdziałów/ tyłowych zmieniać się będą w odpowiednim zakresie również zasady organizacji i pracy tyłów w marszu.

Mając powyższe na względzie można stwierdzić, że problematyka organizacji i pracy tyłów dywizji /pułku/ w marszu wymagać będzie dalszego studiowania i uaktualniania, a dla właściwego rozwiązywania zagadnień zabezpieczenia tyłowego wojsk w marszu potrzebne jest uwzględnienie konkretnych warunków działania wojsk i ich tyłów.

BIBLIOGRAFIA

1. Regulamin walki /projekt/ cz. I Dywizja, brygada, pułk.
2. Instrukcja o organizacji i pracy tyłów taktycznych sygn. Szt.Kwat. 60/67.
3. Instrukcja o zabezpieczeniu medycznym ZT /oddziału/ w czasie wojny. Sygn. Zdr. 175/75.
4. Instrukcja o organizacji i pracy służby czołgowo-samochodowej. Sygn. Panc.-sam. 355/77.
5. Podręcznik - Tyły taktyczne. Sygn. ASG wewn. 3880/79.
6. Podręcznik - Zasady organizacji zabezpieczenia medycznego wojsk na szczeblu taktycznym. Sygn. ASG wewn. 3530/80.
7. Podręcznik - Obrona terytorium kraju. Sygn. ASG wewn. 3627/81.
8. Instrukcja o działalności służby MPS w czasie wojny. Sygn. MPS 93/74.
9. Zaopatrywanie w MPS wojsk w okresie operacyjnego rozwinięcia i w czasie walki cz. I Zaopatrywanie w MPS wojsk przesuwanych na duże odległości. Sygn. MPS 109/77.
10. Płk M. Grodzki, kpt. G. Wiśniewski - rozprawa doktorska.
11. Zbiór prac akademii - Zintegrowane tyły taktyczne 1/50/. Wyd. 1971 r.
12. Informator taktyczno-techniczny cz. IV Zabezpieczenie inżynierjno-lotnicze, nr bibl. pf-1120.

Załącznik 1

URZUTOWANIE ZAPASÓW MPS W DYWIZJI NA MARSZ

Lp	Rodzaj paliwa	Zbiorniki pojazdów mechanicz	Zapasy do- razny przy sprzęcie /zbiorniki cie kanistry, bezcuki	Razem przy sprzę- cie	Tyły bata- lionu czoi- gów	Kompania zaopa- trzenia pułku	Razem w pułku	Batalion zaopa- trzenia dywizji	Razem w dywizji	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Benzyna samoch.	1,3	0,3	1,6	-	0,3	1,9	0,4	2,3	
2	Olej napę- dowy do samoch. i transp. kołowych	1,3	0,3	1,6	-	0,3	1,9	0,4	2,3	
3	Olej napę- dowy do pojazdów gaśnic.	1,0	0,2-0,5 0,35	1,5	-	0,6	2,1	0,6	2,7	
4	Olej napę- dowy do czołgów	1,0	0,2-0,5 0,4	1,4	0,3	0,6	2,3	0,6	2,9	

Wydrukowano w 80 egz.

Egz. nr 1-80-Bibl. Nauk. OZS

Wyk. p.k Porzuczek

Druk. JD, dnia 28.11.83

Druk. ASG WP nr 0436/01717/WW

Kor. JK i EA

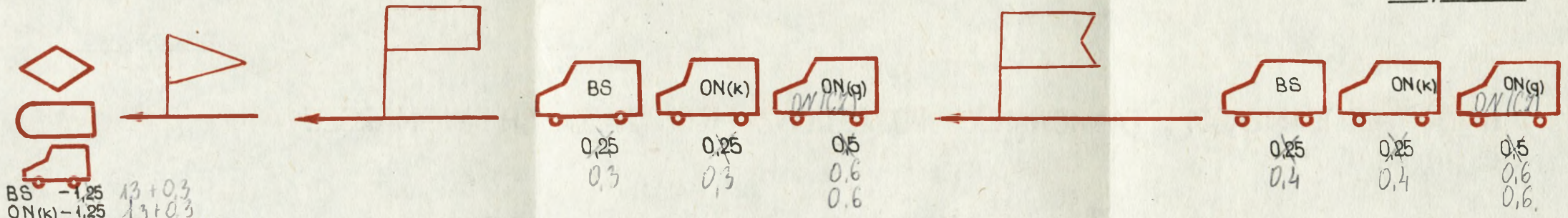
85.10.01.01
 Porzuczek
 28.11.83

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASB WP
Archiwum Działu Zbiór Specjalnych
Nr ewid. 44815

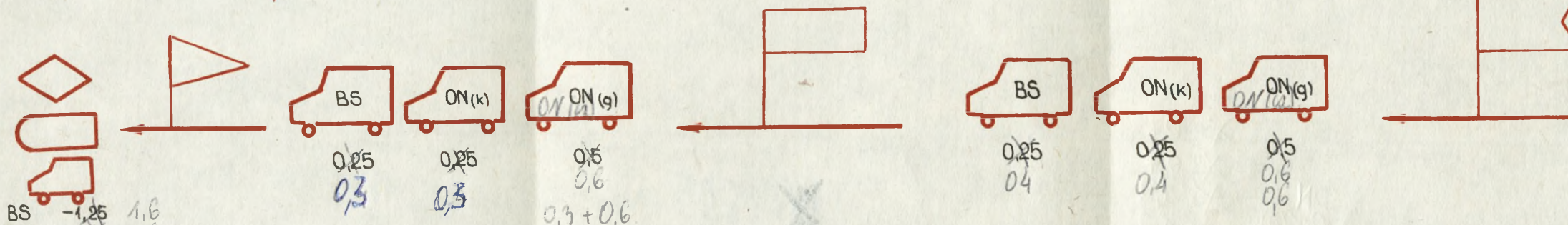

WARIANTY ROZMIESZCZENIA TRANSPORTU MPS W MARSZU

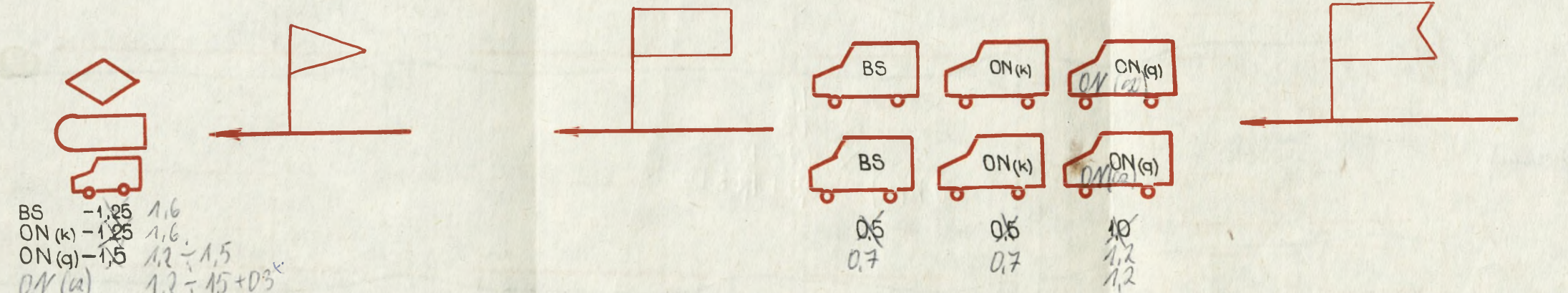
I

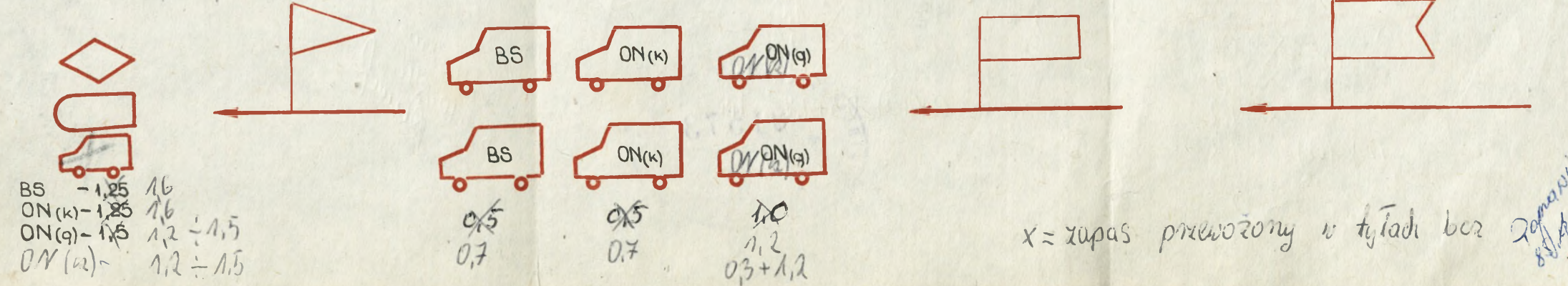
II

III

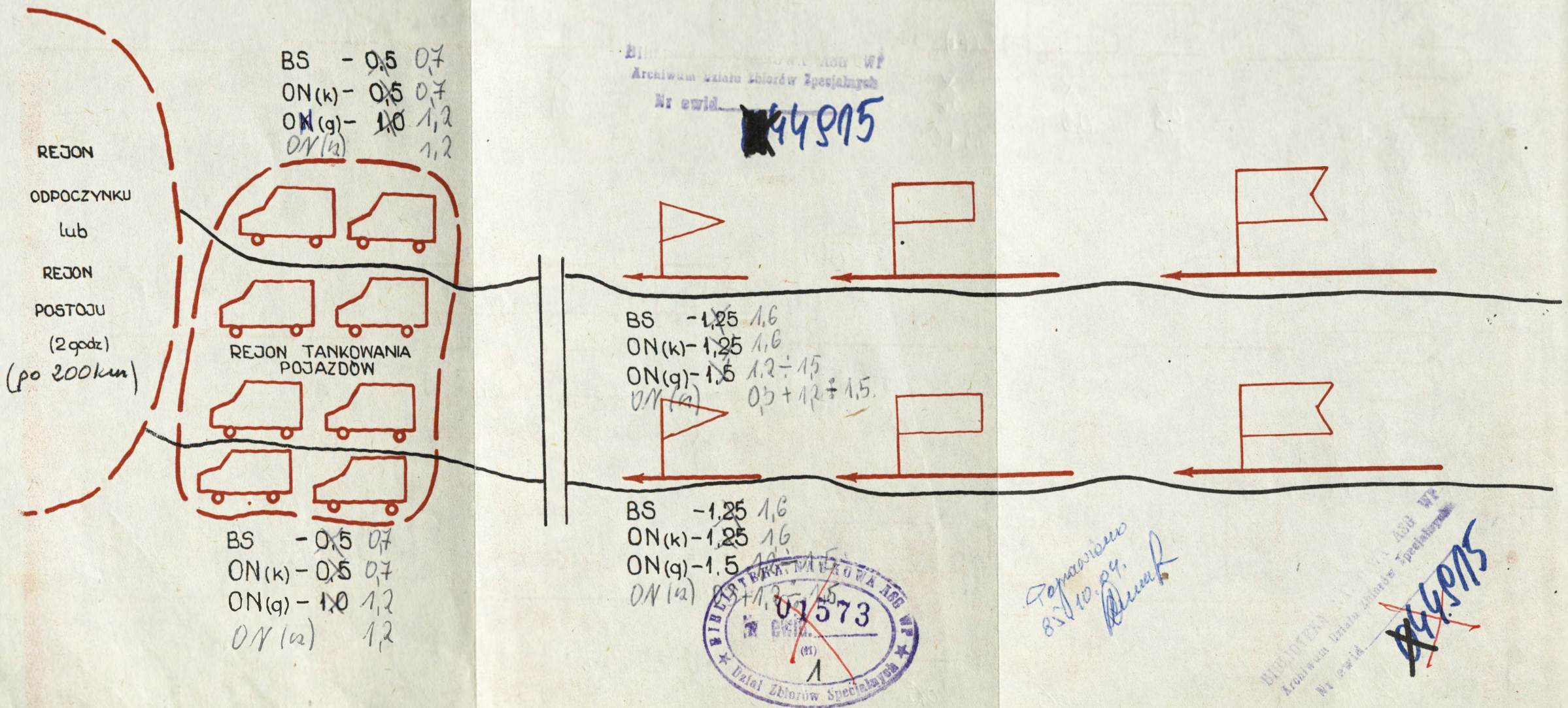

IV

x = zapas przewożony w tyłach bez *Zamawiano 8/12/04*

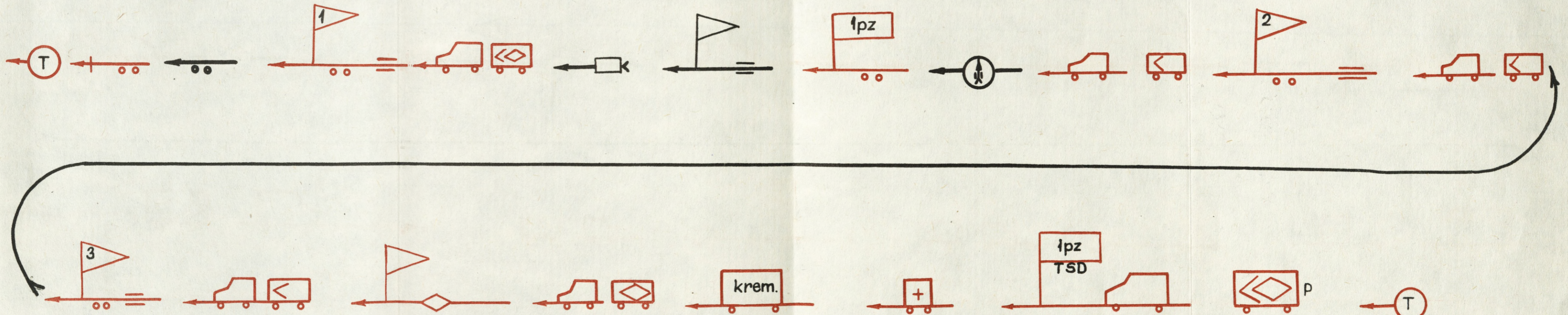
WARIANT ORGANIZACJI TANKOWANIA POJAZDÓW MECHANICZNYCH W MARSZU

+

ROZMIESZCZENIE PODODZIAŁÓW TYŁOWYCH PUŁKU PODCZAS MARSZU (WARIANT)

Eqz. nr.
wklejka 2 do poz. 01717/WW
Załącznik nr 4

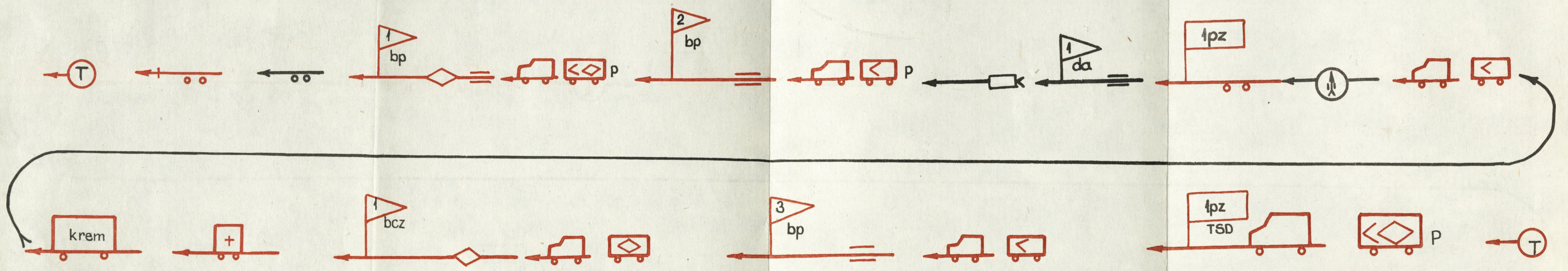

DŁUGOŚCI KOLUMN TYŁOWYCH

pododdział	długość kolumny
batalionu (pl. zaopatr. dr. rem. i san.)	300 m
kompania remontowa	850 m
kompania medyczna	350 m
TSD z kompanią zaopatrzenia	3150 m

+

ROZMIESZCZENIE PODODZIAŁÓW TYŁOWYCH PODCZAS MARSZU W PRZEWIDYWANIU WEJŚCIA DO WALKI (WARIANT)

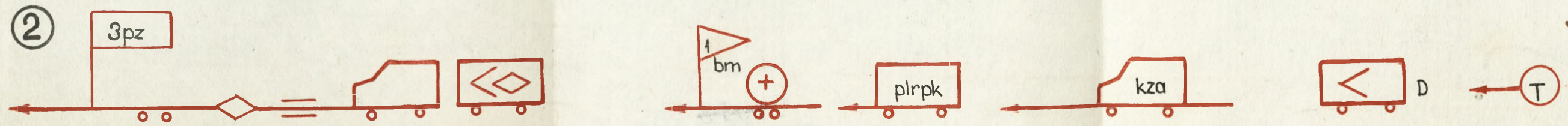
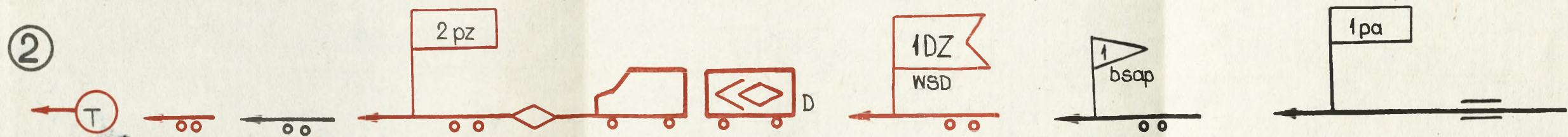
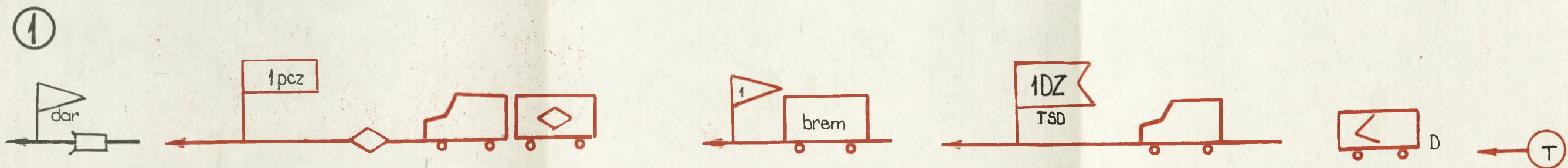
BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
 Archiwum Zbiór Specjalnych
 Nr ewid. 44815

ROZMIESZCZENIE ODDZIAŁÓW TYŁOWYCH DYWIZJI PODCZAS MARSZU (WARIANT)

Eqz. nr.....
wklejka 3 do poz. 01717/WW
Załącznik nr 6

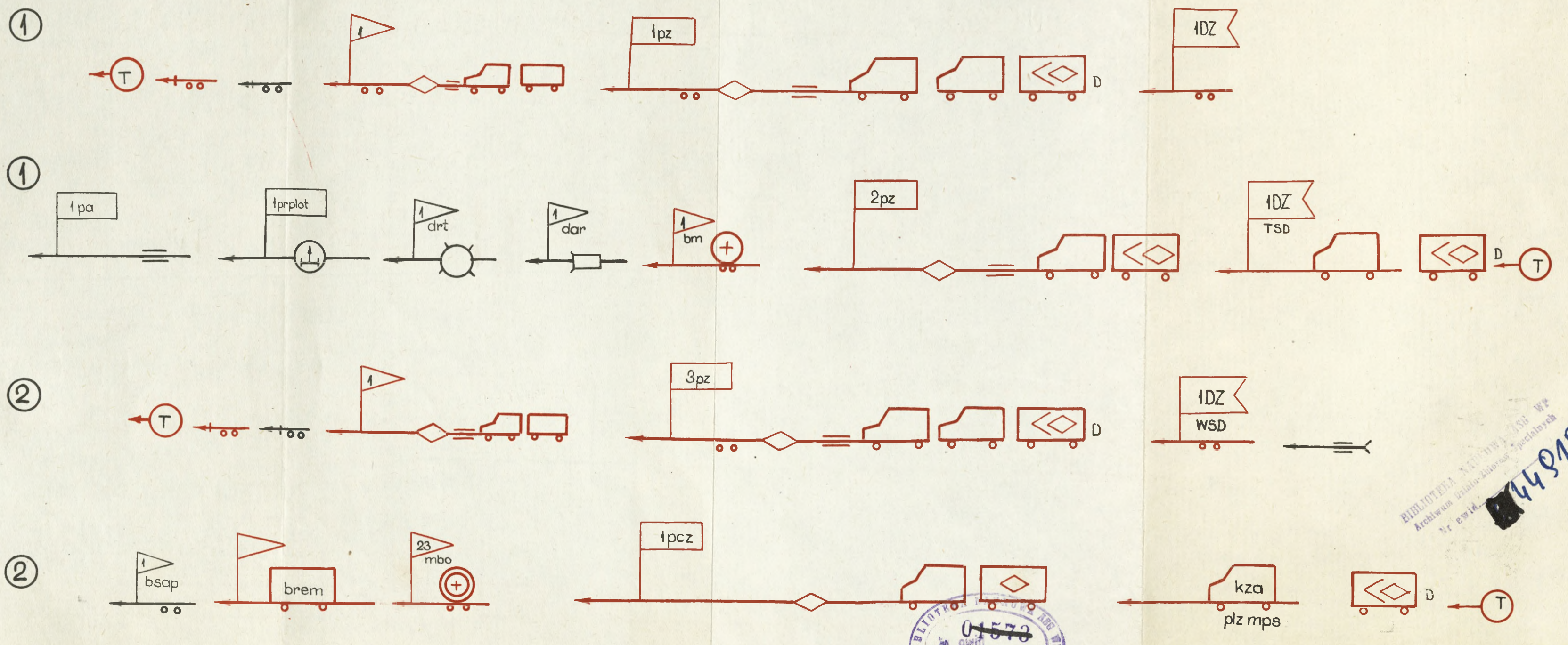
- 500 m ON
- 1 pz

DŁUGOŚCI KOLUMN TYŁOWYCH

oddział	długość kolumny
batalion medyczny	1650 m
batalion remontowy	4650 m
TSD z batalionem zaopatrzenia	17000 m
kompania zaopatrzenia	4600 m

ROZMIESZCZENIE ODDZIAŁÓW TYŁOWYCH PODCZAS MARSZU DYWIZJI W PRZEWIDYWANIU WEJŚCIA DO WALKI (WARIANT)

BIBLIOTEKA NACZELNIKA WSŁ WPK
 Archiwum Zbiórów Specjalnych
 Nr ewid. 44815

BIBLIOTEKA NACZELNIKA WSŁ WPK
 01573
 1
 Instytut Zbiórów Specjalnych